Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Offeryn Hunanwerthuso ar gyfer Llais Disgyblion mewn Ysgolion yng Nghymru

www.llaisdisgyblioncymru.org.uk

© Hawlfraint y Goron 2011

WG13150

Cyflwyniad

Nod yr offeryn hunanwerthuso hwn yw cefnogi uwch arweinwyr, llywodraethwyr, staff a disgyblion yng Nghymru i ddatblygu llais effeithiol, cyfannol a chynhwysol i ddisgyblion, wedi'i gyplysu â'r Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion a'r Safonau Cenedlaethol ar gyfer Cyfranogiad Plant a Phobl Ifanc.

Beth yw Llais Disgyblion?

Mae **Llais Disgyblion (neu gyfranogiad disgyblion)** yn ymwneud â datblygu diwylliant mewn ysgolion lle mae gan **bob** plentyn a pherson ifanc lais a chyfle i chwarae rhan weithgar mewn penderfyniadau sy'n effeithio ar eu dysgu a'u lles, fel sy'n cael ei ddatgan yn Erthygl 12 o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (UNCRC). Er bod cael cyngor ysgol gweithgar yn rhan hanfodol o'r dull hwn, un elfen yn unig ydyw.

Dylai llais disgyblion ddigwydd **mewn amrywiol ffyrdd ac ar wahanol lefelau** o'r bywyd ysgol. Dyma rai ohonynt:

- Fel rhan o addysgu a dysgu;
- Drwy gynnwys disgyblion i asesu a hunanwerthuso'r ysgol;
- Defnyddio'r Safonau Cenedlaethol ar gyfer Cyfranogiad Plant a Phobl Ifanc;
- Mecanweithiau ymgynghori megis holiaduron, arolygon, amser cylch, grwpiau ffocws, a blychau awgrymiadau;
- Grwpiau cyfranogol a chynrychioliadol megis y cyngor ysgol, yr eco-bwyllgor, ysgolion iach a mentoriaid cyfoedion;
- Cynnwys y dysgwyr yn y corff llywodraethu, ac wrth benodi staff;
- Cynnwys y dysgwyr i gynllunio, adolygu a gweithredu polisïau a gweithdrefnau, gan gynnwys cynllun datblygu'r ysgol;
- Cynnwys y dysgwyr i gyllidebu a phenderfynu sut i wario/dyrannu arian;
- Sefydlu strwythurau fel y gall pob disgybl fod â rhan mewn gwneud penderfyniadau, gan gynnwys y rheini sydd ag anghenion dysgu ychwanegol.

Mae’n bosibl bod **ymgynghori** â disgyblion ynghylch penderfyniadau sy’n effeithio arnynt yn rhan o’r broses gyfranogi, ond mae mwy iddi na hynny. Os ymgynghorir â disgyblion ynghylch polisïau a gwasanaethau, mae’n bwysig gwneud hyn yn unol â’r Safonau Cenedlaethol ar gyfer Cyfranogiad Plant a Phobl Ifanc:

- Fel bod gwybodaeth yn cael ei chyflwyno i blant a phobl ifanc mewn ffyrdd sy’n glir ac yn hygyrch;
- Fel bod plant a phobl ifanc yn deall yn iawn pam y gofynnir iddynt roi eu barn, a’r modd y rhoddir ystyriaeth i’r safbwyntiau hyn i ddylanwadu ar newid;
- Fel bod gan blant a phobl ifanc lais i ddweud a ydynt yn dymuno bod yn rhan o’r broses ai peidio;
- Fel bod pawb yn cael cyfle i leisio barn;
- Fel bod plant a phobl ifanc yn gwybod sut y gallant elwa o gyfranogi - o ran gwell sgiliau a hyder, achrediad neu gymwysterau, tystysgrifau, talebau, ayb.; a
- Fel bod disgyblion yn gwybod beth sydd wedi digwydd o ganlyniad iddynt fod yn rhan o’r broses. Os na fu newid yn bosibl, dylent wybod pam.

Pam datblygu llais disgyblion?

Mae disgyblion yn rhanddeiliaid allweddol yn y byd addysg. Mae ansawdd y dysgu a’r amgylchedd dysgu a brofant yn yr ysgol yn hanfodol i’w lles, eu datblygiad a’u cyrhaeddiad addysgol. Mae felly yn holl bwysig bod llais disgyblion yn cael ei glywed wrth lunio a datblygu’r gwasanaethau a gânt yn yr ysgol. Mae datblygu llais disgyblion hefyd yn galluogi plant a phobl ifanc i fod yn ddinasyddion gweithgar a llafar yn awr - gan weithio ochr yn ochr ag oedolion i wella’u cymuned.

Mae gan lais disgyblion le canolog yn y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion ac mae’n ffactor pwysig yn Fframwaith Arolygu Cyffredin 2010 Estyn (Adrannau 1.2.2 a 1.2.3).

Mae ymchwil a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru yn awgrymu bod i ddatblygu cyfranogiad plant a phobl ifanc mewn penderfyniadau fantais i ddisgyblion unigol ac i ysgolion. Mae plant a phobl ifanc sy’n cyfranogi mewn penderfyniadau yn magu gwell hunan-barch a chymhelliad, yn meithrin sgiliau personol, cymdeithasol a threfniadol pwysig, ac yn dysgu am brosesau democrataidd ac am weithio mewn tîm. Ar lefel yr ysgol gyfan, mae cyfranogiad disgyblion mewn penderfyniadau yn arwain at well perthnasoedd, polisïau mwy perthnasol ac effeithiol, a gwell dysgu. Mae disgyblion ac oedolion yn cydweithio fel partneriaid i sicrhau bod eu hysgol yn darparu’r amgylchedd dysgu gorau posibl i bawb. Mae plant a phobl ifanc yn cael eu cynnwys yn eu dysgu eu hunain, a theimlant fod ganddynt ran i’w chwarae yn eu cymuned ddysgu[1].

---

[1] ‘Cynghorau Ysgol yng Nghymru: Canllawiau Arfer Gorau’ - Awst 2009, i’w lwytho i lawr yn: http:// www.llaisdisgyblioncymru.org.uk/oedolion/amdanon-ni/manteision-cyfranogi/

Mae gwaith ar gyfranogiad disgyblion yn broses gylchol, a dylai gynnwys y camau canlynol:

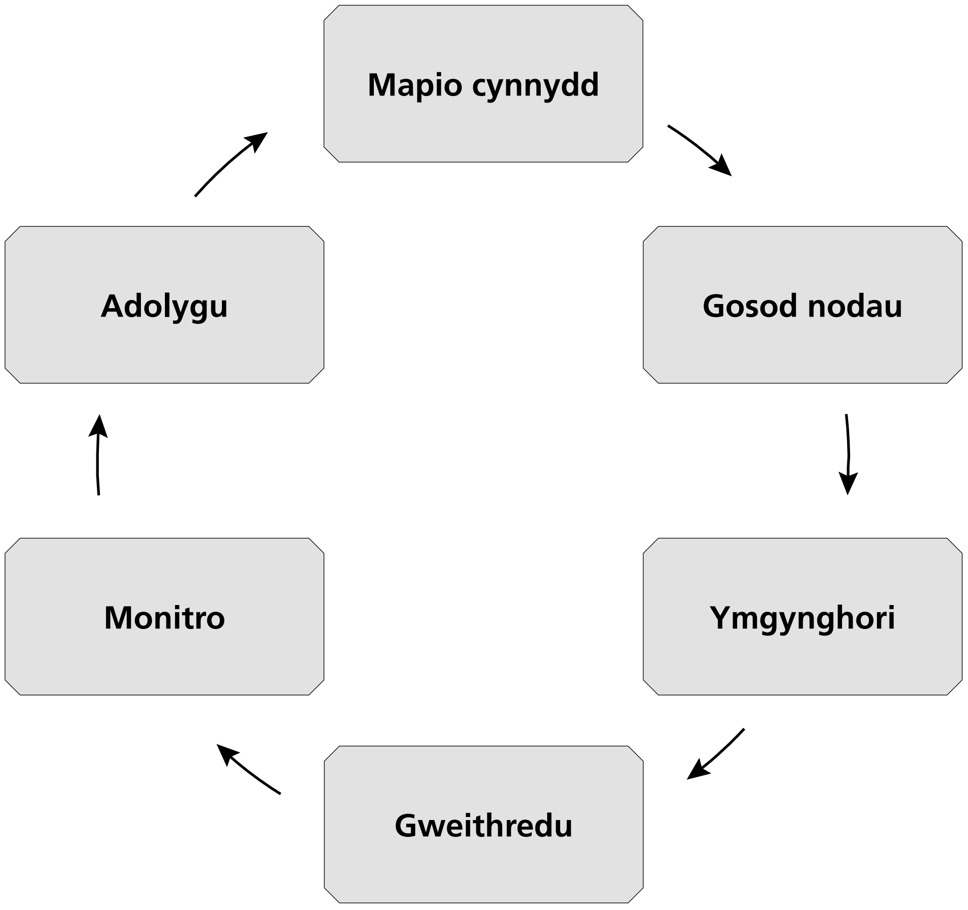

Gall datblygu cyfranogiad disgyblion mwy effeithiol arwain at:

- Well cyswllt â disgyblion, gwell lles, ymddygiad a dysgu;
- Gwell perthnasoedd disgyblion-staff a disgyblion-disgyblion;
- Gwell polisïau a gweithdrefnau ysgol gyfan, yn seiliedig ar anghenion gwirioneddol disgyblion;
- Cymunedau mwy cynhwysol, lle caiff pob disgybl ei annog a'i gefnogi i gyfranogi, nid dim ond y rheini sydd fwyaf hyderus a llafar;
- Cyfleoedd cynyddol i ddisgyblion feithrin sgiliau personol a chymdeithasol, a chael cydnabyddiaeth ac achrediad i'r sgiliau hynny os dymunant.

Pwysigrwydd tystiolaeth:

Mae pobl ifanc a gweithwyr proffesiynol, fel ei gilydd, a fu'n gysylltiedig â datblygu cyfranogiad yn adrodd am fanteision o ran gwell hunan-barch, lles, perthnasoedd a sgiliau, fel yr amlinellir uchod. Mae'n anodd, fodd bynnag, gwneud cysylltiadau uniongyrchol rhwng gwell cyfranogiad a gwell canlyniadau. Er mwyn asesu effeithiolrwydd dulliau, mae'n bwysig casglu tystiolaeth o'r gweithgareddau a chofnodi canlyniadau gwell i blant a phobl ifanc, staff a'r gymuned ysgol. Bydd defnyddio'r offeryn hunanwerthuso hwn yn helpu staff a disgyblion i werthuso sefyllfa eu hysgol o safbwynt datblygu gwahanol agweddau ar lais disgyblion, i gasglu tystiolaeth o'r gweithgareddau, a chyplysu hyn â gwell canlyniadau i ddisgyblion ac i'r ysgol fel cyfangorff.

Sut i ddefnyddio'r offeryn hwn:

Bwriedir i'r offeryn gael ei ddefnyddio fel rhan o broses hunanwerthuso flynyddol yr ysgol, ond gellir hefyd ei ddefnyddio i baratoi ar gyfer arolygiad gan Estyn.

Ceir **dwy ran** i'r offeryn hunanwerthuso hwn:

- Grid y gall staff a disgyblion, fel ei gilydd, ei ddefnyddio i ddangos cynnydd o safbwynt cyfranogiad disgyblion, ac i gasglu tystiolaeth o weithgareddau a chanlyniadau, wedi'u cyplysu â'r Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion a'r Safonau Cenedlaethol ar gyfer Cyfranogiad;
- Offeryn rheoli, i'r Uwch Dîm Rheoli ei ddefnyddio i sicrhau bod y strwythurau, y rolau a'r gweithdrefnau wedi'u sefydlu i ddatblygu llais disgyblion mewn modd cyfannol, effeithiol a chynhwysol.

Os yw'r staff a'r disgyblion yn gysylltiedig â mapio cynnydd a chasglu tystiolaeth o'r gweithgareddau a'r canlyniadau, mae'n bwysig i'r bobl ifanc a'r oedolion weithio ar wahân yn y camau cychwynnol, fel y gellir cydbwyso safbwyntiau'r oedolion yn erbyn y dystiolaeth a'r canlyniadau fel y mae'r disgyblion eu hunain yn eu profi ar lawr gwlad. Gall yr hyn a brofa'r rhanddeiliaid eu hunain yn aml fod yn wahanol iawn i'r gwasanaethau a'r gwelliannau y mae'r oedolion yn eu cynllunio a'u gweithredu, ac mae dealltwriaeth y rhanddeiliaid yn werthfawr iawn i ddatblygu a gwella'r ddarpariaeth.

Ceir amrywiol ffyrdd o gasglu tystiolaeth, er enghraifft:

- Holiaduron (e.e. holiadur blynyddol am gyfranogiad disgyblion)
- Grwpiau ffocws
- Drwy fod cynrychiolwyr y cyngor ysgol (neu gynrychiolwyr o grwpiau disgyblion eraill) yn siarad â'u dosbarthiadau / blynyddoedd
- Blychau awgrymiadau

- Drwy gynnwys disgyblion i werthuso a gwella’r dysgu
- Drwy gyfrwng cysylltiadau rhwng disgyblion a’r corff llywodraethu.

Caiff cynnydd mewn datblygu llais disgyblion ei fesur ar raddfa o 1 - 4, yn unol â’r **Proffil Effeithiolrwydd Ysgolion**. Yn gyffredinol, dylai’r lefelau gael eu priodoli yn unol â’r disgrifyddion canlynol:

1 - Dim yn digwydd hyd yma

2 - Ychydig yn digwydd: Yn anghyson / yn dibynnu ar staff unigol

3 - Arwyddocaol / Yn gyson ar draws yr ysgol

4 - Wedi’i gynllunio, a’i fonitro ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol.

Darperir grid enghreifftiol wedi’i lenwi ond **esiampl yn unig yw hon**, a dengys sut yr aeth un ysgol ati i ddefnyddio’r lefelau i asesu ac adeiladu ar gynnydd. Bydd gwerth defnyddio’r offeryn hwn yn deillio o waith ysgolion o ran datblygu, adolygu a diwygio eu disgrifyddion eu hunain er mwyn asesu lle maent ar y siwrnai i ddatblygu llais disgyblion. Yn y siwrnai ei hun y mae’r gwerth, nid yn y ‘cyrraedd’. Ni ddylid byth defnyddio’r grid enghreifftiol a ddarperir fel ‘ateb’ parod.

Gobeithiwn y byddwch yn mwynhau defnyddio’r offeryn hwn. Mae gennym ddiddordeb mewn gwybod sut yr ydych wedi’i ddefnyddio i fapio a gwella eich cynnydd, ac i werthuso canlyniadau i’r disgyblion, y staff a’r ysgol. Gallwch anfon adborth ac awgrymiadau ar sut i wella’r offeryn hwn drwy e-bostio: childrenandyoungpeoplesrights@wales.gsi.gov.uk.

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol

(Offeryn Hunanwerthuso ar gyfer Staff a Disgyblion)

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso

<table>
<tr><th rowspan="2">Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol</th><th rowspan="2">Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)</th><th colspan="4">Lefelau Cyfranogiad y Disgybl</th></tr>
<tr><th>1
Dim yn digwydd o gwbl</th><th>2
Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol</th><th>3
Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol</th><th>4
Wedi’i gynllunio a’i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol</th></tr>
<tr><td rowspan="4"></td><td>ARWEINIAD
Disgyblion yn ymgymryd â swyddi cyfrifol - e.e. ar gyngor yr ysgol, yr eco-bwyllgor ysgolion iach, y grŵp gwrth-fwlio</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau arfaethedig</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau cyflawnedig</td></tr>
</table>

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

<table>
<tr><th rowspan="2">Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol</th><th rowspan="2">Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)</th><th colspan="4">Lefelau Cyfranogiad y Disgybl</th></tr>
<tr><th>1
Dim yn digwydd o gwbl</th><th>2
Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol</th><th>3
Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol</th><th>4
Wedi’i gynllunio a’i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol</th></tr>
<tr><td rowspan="4"></td><td>ARWEINIAD
Disgyblion yn rhoi gwybod i’r Pennaeth a’r Llywodraethwyr am eu syniadau ynghylch gwneud newidiadau yn yr ysgol</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau arfaethedig</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau cyflawnedig</td></tr>
</table>

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	**Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)**	**Lefelau Cyfranogiad y Disgybl** **1** Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	ARWEINIAD Disgyblion yn sicrhau bod yr ysgol yn ymgymryd â phethau sy'n wirioneddol o bwys iddynt - fel Masnach Deg a'r Amgylchedd				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	GWEITHIO GYDAG ERAILL Disgyblion yn gweithio gyda staff i ddatrys problemau fel bwlio, bwyd iach ac amgylchedd yr ysgol				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	**Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)**	**Lefelau Cyfranogiad y Disgybl**			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	GWEITHIO GYDAG ERAILL Disgyblion yn sôn wrth staff am yr hyn yr hoffen nhw ddysgu a sut maen nhw yn dysgu orau yn eu barn nhw				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	**Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)**	**Lefelau Cyfranogiad y Disgybl**			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	GWEITHIO GYDAG ERAILL Disgyblion yn cael llais yn yr hyn y dylid ei gynnwys yn y cytundeb rhwng y Cartref a'r Ysgol yn eu tyb nhw				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	**Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)**	**Lefelau Cyfranogiad y Disgybl**			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	GWEITHIO GYDAG ERAILL Disgyblion yn cymryd rhan mewn clybiau a grwpiau y tu allan i'r ysgol er mwyn gwneud gwahaniaeth				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	GRWPIAU I RANNU ARFERION DA Disgyblion yn cynnal arolygon barn a holiaduron er mwyn i'r staff ddeall eu barn a'u profiadau				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	GRWPIAU I RANNU ARFERION DA Disgyblion yn rhannu gwybodaeth am yr hyn sy'n gweithio'n dda yn eu hysgol drwy wasanaethau, gwefannau a chylchlythyrau				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	**Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)**	**Lefelau Cyfranogiad y Disgybl**			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	GRWPIAU I RANNU ARFERION DA Disgyblion mewn cysylltiad â'u cyngor ieuenctid lleol				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	GRWPIAU I RANNU ARFERION DA Disgyblion yn creu cysylltiadau ag ysgolion eraill er mwyn rhannu gwybodaeth am yr hyn sy'n gweithio'n dda				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	CEFNOGI EI GILYDD Disgyblion yn gweithio gyda staff i helpu disgyblion sydd â phroblemau dysgu				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	CEFNOGI EI GILYDD Disgyblion yn gweithredu fel cyfaill iard chwarae neu gefnogwr cyd-ddisgyblion				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

<table>
<tr><th rowspan="2">Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol</th><th rowspan="2">Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)</th><th colspan="4">Lefelau Cyfranogiad y Disgybl</th></tr>
<tr><th>1
Dim yn digwydd o gwbl</th><th>2
Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol</th><th>3
Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol</th><th>4
Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol</th></tr>
<tr><td rowspan="4"></td><td>CEFNOGI EI GILYDD
Disgyblion yn rhedeg clybiau amser cinio neu eco-glwb neu glwb rhyngwladol</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau arfaethedig</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau cyflawnedig</td></tr>
</table>

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	**Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)**	**Lefelau Cyfranogiad y Disgybl**			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	CEFNOGI EI GILYDD Disgyblion yn rhan o glybiau a gweithgareddau yn yr ysgol ac oddi allan				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

<table>
<tr><th rowspan="2">Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol</th><th rowspan="2">Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)</th><th colspan="4">Lefelau Cyfranogiad y Disgybl</th></tr>
<tr><th>1
Dim yn digwydd o gwbl</th><th>2
Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol</th><th>3
Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol</th><th>4
Wedi’i gynllunio a’i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol</th></tr>
<tr><td rowspan="4"></td><td>GWELLA A CHYMRYD CYFRIFOLDEB
Disgyblion yn darganfod syniadau disgyblion eraill am sut i wella’r ysgol, ac yna yn pleidleisio arnynt</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau arfaethedig</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau cyflawnedig</td></tr>
</table>

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	GWELLA A CHYMRYD CYFRIFOLDEB Disgyblion yn trafod eu syniadau â'r Pennaeth a'r Llywodraethwyr a sut y gellir eu datblygu				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	**Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)**	**Lefelau Cyfranogiad y Disgybl**			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	GWELLA A CHYMRYD CYFRIFOLDEB Disgyblion yn rhoi gwybod i'w cyd-ddisgyblion sut mae pethau yn mynd a'r hyn y maen nhw wedi'i gyflawni				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

<table>
<tr><th rowspan="2">Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol</th><th rowspan="2">Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)</th><th colspan="4">Lefelau Cyfranogiad y Disgybl</th></tr>
<tr><th>1
Dim yn digwydd o gwbl</th><th>2
Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol</th><th>3
Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol</th><th>4
Wedi’i gynllunio a’i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol</th></tr>
<tr><td rowspan="4"></td><td>ADDYSGU A DYSGU
Disgyblion yn helpu i gasglu barn disgyblion am yr hyn y maent yn ei ddysgu a sut maent yn hoffi dysgu</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau arfaethedig</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau cyflawnedig</td></tr>
</table>

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

<table>
<tr><th rowspan="2">Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol</th><th rowspan="2">Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)</th><th colspan="4">Lefelau Cyfranogiad y Disgybl</th></tr>
<tr><th>1
Dim yn digwydd o gwbl</th><th>2
Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol</th><th>3
Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol</th><th>4
Wedi’i gynllunio a’i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol</th></tr>
<tr><td rowspan="4"></td><td>ADDYSGU A DYSGU
Disgyblion yn hyfforddi er mwyn helpu disgyblion eraill i ddysgu</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="5">Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau arfaethedig</td></tr>
<tr><td colspan="5">Canlyniadau cyflawnedig</td></tr>
</table>

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	ADDYSGU A DYSGU Disgyblion yn helpu i benodi staff yn yr ysgol				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Rhestr Gyfeirio i Fonitro Cyfranogiad y Disgybl

(ar gyfer yr Uwch Dîm Rheoli)

Rhestr Gyfeirio i Fonitro Cyfranogiad y Disgybl (ar gyfer yr Uwch Dîm Rheoli)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Gweithgareddau	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	Datblygu agwedd ysgol gyfan, gan gynnwys darparu a chyhoeddi amrywiaeth o gyfleoedd i'r holl ddisgyblion fod yn rhan o wneud penderfyniadau o'r ystafell ddosbarth i lefel ysgol gyfan.				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Rhestr Gyfeirio i Fonitro Cyfranogiad y Disgybl (ar gyfer yr Uwch Dîm Rheoli) (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Gweithgareddau	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi’i gynllunio a’i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	Sicrhau bod gan aelod o’r tîm rheoli uwch a llywodraethwr dynodedig gyfrifoldeb am ddatblygu a gweithredu cyfranogiad y disgybl.				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Rhestr Gyfeirio i Fonitro Cyfranogiad y Disgybl (ar gyfer yr Uwch Dîm Rheoli) (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Gweithgareddau	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	Sicrhau bod hyfforddiant yn ei le fel bod gan yr holl staff, llywodraethwyr a disgyblion yr wybodaeth a'r sgiliau sydd angen arnynt i ddatblygu a gweithredu cyfranogiad y disgybl.				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Rhestr Gyfeirio i Fonitro Cyfranogiad y Disgybl (ar gyfer yr Uwch Dîm Rheoli) (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Gweithgareddau	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	Cefnogi disgyblion wrth werthuso eu dysgu eu hunain, ac wrth helpu eu cyfoedion i ddysgu a datblygu o fewn yr ystafell ddosbarth a'r tu hwnt.				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Rhestr Gyfeirio i Fonitro Cyfranogiad y Disgybl (ar gyfer yr Uwch Dîm Rheoli) (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Gweithgareddau	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	Gwahodd disgyblion i weithio gydag athrawon a thimau cwricwlwm i adolygu cynlluniau gwaith a datblygu cynlluniau i wella dysgu ac addysgu.				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Rhestr Gyfeirio i Fonitro Cyfranogiad y Disgybl (ar gyfer yr Uwch Dîm Rheoli) (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Gweithgareddau	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	Ymgynghori â disgyblion yn rheolaidd (e.e. trwy holiaduron, arolygon barn a grwpiau ffocws) am ansawdd eu profiad ysgol a sut y gellir ei wella, a sicrhau bod disgyblion yn derbyn adborth.				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Rhestr Gyfeirio i Fonitro Cyfranogiad y Disgybl (ar gyfer yr Uwch Dîm Rheoli) (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Gweithgareddau	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	Sicrhau bod disgyblion yn rhan o lywodraethu ac yn rhan o weithdrefnau ar gyfer dewis aelodau staff newydd.				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Rhestr Gyfeirio i Fonitro Cyfranogiad y Disgybl (ar gyfer yr Uwch Dîm Rheoli) (parhad)

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Gweithgareddau	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	Sicrhau bod prosesau a strwythurau yn eu lle ac yn adnabyddus i bawb fel bod gan yr holl ddisgyblion gyfleoedd i'w llais gael ei glywed, gan gynnwys y rhai sydd wedi'u hymyleiddio.				
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Hunanwerthuso Enghreifftiol

(Gridiau a Gwblhawyd)

Atodiad

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	ARWEINIAD Disgyblion yn ymgymryd â swyddi cyfrifol - e.e. ar gyngor yr ysgol, yr eco-bwyllgor ysgolion iach, y grŵp gwrth-fwlio	Nid oes cyfle i gyflawni swyddi cyfrifol yn ein hysgol ni.	Ychydig o gyfle sydd i gyflawni swyddi cyfrifol yn ein hysgol ni.	Rydym yn cael llawer o gyfle i gyflawni swyddi cyfrifol yn ein hysgol ni.	Mae'r ysgol yn gofyn i ni gyflawni swyddi cyfrifol.
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau **Pontarddulais** Cyngor yr Ysgol, Eco-ysgolion, Mentora Cyd-ddisgyblion, Cyfeillon, Gwrth-fwlio, Miss T, Elusen, Mr. X. **Sandfields** Cyngor yr Ysgol, Swyddogion, ysgol iach, gwrth-fwlio, Clwb Eco, Mr. G.				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				

Datblygu Cyfranogiad y Disgybl yn eich Ysgol - Offeryn Hunanwerthuso

Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol	Elfennau Allweddol y Fframwaith Effeithiolrwydd Ysgolion (FfEY)	Lefelau Cyfranogiad y Disgybl			
		1 Dim yn digwydd o gwbl	**2** Ychydig/Yn dibynnu ar staff unigol	**3** Arwyddocaol/Yn gyson ar draws yr ysgol	**4** Wedi'i gynllunio a'i fonitro, ac yn rhan annatod o fywyd pob dydd yr ysgol
	ADDYSGU A DYSGU Helpu i gasglu barn disgyblion am yr hyn maen nhw'n ei ddysgu a'u hoff ffyrdd o ddysgu	Fel disgyblion nid ydym yn cael cyfle i fynegi barn am yr hyn rydym yn ei ddysgu a'n hoff ffyrdd o ddysgu.	Fel disgyblion ychydig o gyfle a gawn i fynegi barn am yr hyn rydym yn ei ddysgu a'n hoff ffyrdd o ddysgu.	Fel disgyblion rydym wedi siarad am ein hoff ffyrdd o ddysgu ac mae wedi cael ychydig o effaith.	Fel disgyblion rydym wedi siarad am ein hoff ffyrdd o ddysgu ac mae'r ysgol wedi cymryd camau sylweddol yn y maes hwn.
	Tystiolaeth - gweithgareddau a digwyddiadau Disgyblion, athrawon, arolygon, holiaduron, arolygiadau, cynghorau ysgol/blwyddyn, llyfrau ymarfer (cynnyrch disgyblion), adroddiadau, dyddiaduron (cynllunwyr)				
	Canlyniadau arfaethedig				
	Canlyniadau cyflawnedig				